

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 7Co/65/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8113219926
Dátum vydania rozhodnutia: 21. 05. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Branislav Breza
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2015:8113219926.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Branislava Brezu a sudcov JUDr. Martina Fiľakovského a JUDr. Anny Kovalovej v právnej veci žalobcu K. N., nar. XX.XX.XXXX, bývajúceho v S. H. N., na ul. T. R. č. X, právne zastúpeného JUDr. Petrom Rakom, advokátom, so sídlom v Prešove, na ul. Masarykovej č. 13, proti žalovanému Rapid life životná poisťovňa, a. s., so sídlom v Košiciach, na ul. Garbiarskej č. 2, právne zastúpenému Advokátska kancelária JUDr. Daniel Blyšťan s.r.o. so sídlom v Košiciach, na ul. Rastislavovej č. 68, o zrušenie rozhodcovského rozsudku, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Prešov zo dňa 30.10.2014 č.k. 15C/180/2013 - 135 takto jednohlasne

rozhodol:

P o t v r d z u j e rozsudok s výnimkou výroku o trovách konania.

M e n í rozsudok vo výroku o trovách konania tak, že žalobcovi sa p r i z n á v a náhrada trov prvostupňového konania pozostávajúca z trov právneho zastúpenia vo výške 251,68 Eur a žalovaný je p o v i n n ý ju zaplatiť JUDr. Petrovi Rakovi, advokátovi, do 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku a žalovanému sa p r i z n á v a náhrada trov prvostupňového konania pozostávajúca z trov právneho zastúpenia vo výške 84,34 Eur a žalobca je p o v i n n ý ju zaplatiť Advokátskej kancelárii JUDr. Daniel Blyšťan, s. r. o., do 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku.

Žalobcovi sa p r i z n á v a náhrada trov odvolacieho konania pozostávajúca z trov právneho zastúpenia vo výške 87,50 Eur a žalovaný je p o v i n n ý ju zaplatiť JUDr. Petrovi Rakovi, advokátovi, do 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku.

o d ô v o d n e n i e :

Súd prvého stupňa napadnutým rozsudkom zrušil rozsudok Arbitrážneho súdu v Košiciach vydaný pod sp. zn. 3C 2221/2012 dňa 19. 1. 2012. Zároveň žalovanému uložil povinnosť nahradiť žalobcovi trovy konania vo výške 279,89 Eur.

Vykonaným dokazovaním mal za preukázané, že medzi žalobcom a žalovaným existoval zmluvný vzťah založený poisťnou zmluvou dňa 28.2.2008. Zmluva sa mala uzatvoriť v prospech poisteného Z. N. a poisťná doba mala trvať od 29.02.2008 do 29.02.2023, teda predpokladaných 15 rokov. Na základe dojednanej rozhodcovskej doložky Arbitrážny súd v Košiciach vydal rozhodcovský rozsudok, ktorým žalobcovi uložil povinnosť zaplatiť sumu 148,51 Eur a trovy rozhodcovského konania 276 Eur. Rozsudok bol žalobcovi doručený dňa 26.06.2013 a tento účastník žalobu o zrušenie rozhodcovského rozsudku podal dňa 3.7.2013. Súčasťou poisťnej zmluvy sú všeobecné poisťné podmienky a osobitné zmluvné dojednania. Poisťná zmluva uzatvorená medzi účastníkmi konania je zmluvou spotrebiteľskou v zmysle úpravy vyplývajúcej z ustanovenia § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka. Vo veci sa teda posudzovalo, či rozhodcovská doložka obsiahnutá vo všeobecných poisťných podmienkach a

osobitných zmluvných dojednaniach bola individuálne dojednaná. Rozhodcovská doložka obsiahnutá v časti XV všeobecných poistných podmienkach a v osobitných dojednaniach, je súčasťou dlhého, neprehľadného textu písaného malými písmenami. Ak je text už vopred napísaný na predtlačenom formulári, má spotrebiteľ len ťažko možnosť ovplyvniť znenie zmluvných podmienok. Rozhodcovská doložka znemožňuje spotrebiteľovi zvoliť si iný spôsob prípadného riešenia sporu a núti ho v prípade, že k sporu dôjde, podrobiť sa výlučne rozhodcovskému konaniu. Obrana žalovaného, podľa ktorej v prípade nepodpísania osobitných zmluvných dojednaní by sa na žalobcu nevzťahovala rozhodcovská doložka zohľadnená nebola a to preto lebo súčasťou poistnej zmluvy sú všeobecné poistné podmienky a za predpokladu nepodpísania zmluvných dojednaní žalobcom stále by platil text obsiahnutý v čl. XV všeobecných poistných podmienok. Keďže všeobecné poistné podmienky sú súčasťou poistnej zmluvy, tvoria jej zákonnú súčasť v zmysle ustanovenia 788 ods. 3 Občianskeho zákonníka. Žalovaným predložený záznam o požiadavkách a potrebách klienta k poistnej zmluve bol vyhodnotený ako právne irelevantný dôkaz, nakoľko v tejto listine sa len konštatuje, že v prípade vzniku sporov vyplývajúcich zo sprostredkovania poistenia je možné na ich mimosúdne vyrovnanie využiť inštitút rozhodcovského konania. Z tohto dôkazu nevyplýva, aby táto listina obsahovala dostatok informácií pre klienta o tom, čo inštitút rozhodcovského konania predstavuje. V neposlednom rade aj z výpovede tak žalobcu, ako aj sprostredkovateľa poistenia nepochybne vyplýva, že ani jeden z nich nemal vedomosť o tom, čo rozhodcovské konanie je a čím sa odlišuje od konania pred všeobecným súdom.

Smernica Rady 93/13/EHS o nekalých podmienkach vspotrebiteľských zmluvách vychádza nie z minimálneho okruhu nekalých klauzúl, ktoré sa majú transponovať, ale zo vzorového okruhu klauzúl. V konečnom dôsledku sa okruh neprijateľných podmienok uvedený v ustanovení § 53 Občianskeho zákonníka upravil postupne viacerými novelami až po uplynutí transpozičnej lehoty. Členské štáty si mohli vybrať, do akej miery prevezmú smernicou odporúčané nekalé klauzuly. Zároveň sa však umožnilo členským štátom prekročiť rámec smernice, čo umožnilo upraviť okruh neprijateľných podmienok aj širšie ako odporúča smernica. Kým smernica vychádza zo vzorového okruhu nekalých klauzúl, slovenský zákonodarca upravil režim súdnej kontroly neprijateľných podmienok v spotrebiteľských zmluvách na základe indikatívneho výpočtu neprijateľných podmienok. To znamená, že súdu nič nebráni judikovať neprijateľnú zmluvnú podmienku v spotrebiteľskej zmluve podľa tzv. generálnej klauzuly v ustanovení § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Za kritérium neprijateľnej podmienky sa považuje taká podmienka, ktorá je obsiahnutá v štandardnej formulárovej zmluve, spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach strán, pričom nerovnováha musí byť v neprospech spotrebiteľa.

Postavenie žalobcu ako spotrebiteľa bolo v danom prípade žalovaným výrazne znevýhodnené, pretože aj keď žalobca ako spotrebiteľ mal možnosť vybrať si medzi rozhodcovským a štátnym súdom, ale ak by podľa doložky začalo rozhodcovské konanie na návrh dodávateľa, spotrebiteľ by bol nútený nezvratne sa podrobiť rozhodcovskému konaniu. Z pohľadu spotrebiteľa je totiž rovnocenné, či riešenie jeho sporov prostredníctvom rozhodcovského konania mu vnúti štandardná zmluvná klauzula, alebo dodávateľ svojím konaním. Spotrebiteľ má byť chránený pred oboma. Práve proti možnosti dodávateľa diktovať svoju vôľu v zmluvnom vzťahu bol vytvorený celý mechanizmus spotrebiteľsko-právnej ochrany pred štandardnými zmluvami.

Z rozhodnutia Najvyššieho súdu SR vydaného vo veci 6Cdo/1/12 vyplýva, že rozhodcovská doložka je neplatná z dôvodu, že nebola individuálne dojednaná a že spôsobuje nevyváženosť v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. Rozhodcovská doložka bola totiž dohodnutá už podpisom poistnej zmluvy, keďže sa v nej výslovne uvádzalo, že jej súčasťou sú ako predtlačení formulár všeobecné poistné podmienky pre životné poistenie a teda rozhodcovská doložka obsiahnutá v časti XV a to bez ohľadu na to, že účastníci podpísali taktiež formulár predtlačeneho formulára osobitné zmluvné dojednanie odkazujúce na tú istú rozhodcovskú doložku uvedenú v poistných podmienkach.

Rozhodcovské konanie je možné akceptovať v spotrebiteľských veciach, avšak za predpokladu, že bol zachovaný proces tvorby zmluvy ustanovený v Občianskom zákonníku. Predkladanie rozhodcovských doložiek spotrebiteľom je naopak nekalou obchodnou praktikou v zmysle ustanovenia § 8 ods. 4 zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa. Predovšetkým konanie s odbornou starostlivosťou sa vyžaduje od dodávateľa a je jeho povinnosťou nepoužívať neprijateľné podmienky a v prípade používania poznať dôsledky s tým spojené. Dodávateľ nemôže počítať s tým, že pred súdom vymôže plnenie s nekalej podmienky.

O tom, že praktiky žalovaného znevýhodňovali postavenie žalobcu ako spotrebiteľa neboli vážnejšie pochybnosti už aj preto, lebo spotrebiteľ inú možnosť ako podpísať rozhodcovskú doložku nemal, ak chcel uzatvoriť poisťnú zmluvu. O tom, že žalovaný neinformoval o charaktere a dôsledkoch rozhodcovského konania tiež nie sú žiadne pochybnosti a táto skutočnosť je známa nielen z tohto konania, ale aj z iných právnych vecí. O rozhodcovskej doložke, o rozhodcovskom konaní a rozhodcovskom rozsudku nemali žiadnu vedomosť nielen klienti žalovaného ale ani obchodní zástupcovia, ktorí v mene žalovaného poisťnú zmluvu uzatvárali.

Nakoľko v prejednávanej veci rozhodcovská doložka nebola dohodnutá platne z dôvodu, že nebola individuálne dojednaná a spôsobovala nevyváženosť v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech žalobcu súd prvého stupňa rozhodcovský rozsudok zrušil.

K žalovaným prezentovaným právnym názorom a námietkam o povinnosti zakomponovať v žalobnom petite zákonný dôvod zrušenia rozhodcovského rozsudku je potrebné uviesť, že takýto záver nevyplýva zo žiadneho právneho predpisu. Argumentácia o nepodaní odporu voči rozhodcovskému rozsudku je z pohľadu súdu irelevantná, pretože v tomto konaní súd skúmal zákonnosť vydaného rozhodcovského rozsudku.

Výrok o trovách bol odôvodnený ustanovením § 142 ods. 1 O.s.p..

Proti tomuto rozsudku podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalovaný. Navrhol rozsudok zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie. Ako dôvod uviedol, že s prijatými skutkovými, či právnymi závermi nesúhlasí, nakoľko tieto nemajú oporu v skutkovom stave a vychádzajú z nesprávne zisteného skutkového stavu. Navyše súd svojím postupom odňal účastníkovi možnosť konať pred súdom. V samotnom konaní bola porušená zásada rovnosti účastníkov. Aktuálna platná a účinná právna úprava Slovenskej republiky jednoznačne stanovuje, že žaloba o zrušenie rozhodcovského rozsudku podlieha poplatkovej povinnosti. Konanie o zrušenie rozhodcovského rozsudku nie je spotrebiteľským sporom a preto žalobca mal zaplatiť súdny poplatok z podanej žaloby. Vo výroku rozsudku nie je uvedený zákonný dôvod zrušenia rozhodcovského rozsudku. Tento dôvod nie je riadne ozrejmenej ani v odôvodnení rozhodnutia. Výrok rozsudku o zrušení rozhodcovského rozsudku musí obsahovať buď vymedzenie konkrétneho zákonného dôvodu, na základe ktorého bol rozhodcovský rozsudok zrušený alebo vymedzenie orgánu, ktorý bude vo veci konať ďalej. V prejednanom prípade výrok rozsudku neobsahuje ani jednu z týchto možností. Takýto nedostatok obsahoval aj samotný žalobný návrh. V tejto právnej veci konajúci súd na poslednom pojednávaní dňa 26.6.2014 vytýčil ďalšie pojednávanie na deň 30.10.2014 o 13.00 hod.. Právny zástupca žalovaného z dôvodu viacnásobnej kolízie pojednávaní ešte dňa 15.10.2014 ospravedlnil svoju neúčast' na pojednávaní a požiadal o odročenie pojednávania. Svoju žiadosť dostatočne a riadne odôvodnil. Súd namiesto bezodkladného informovania o rozhodnutí o žiadosti o odročenie pojednávania o tejto rozhodol až na pojednávaní a preto účastník nemal ani len možnosť prípadne aj iným spôsobom zabezpečiť svoju kvalifikovanú právnu obranu na nariadenom pojednávaní. Zo samotného odôvodnenia rozsudku vyplýva, že v tejto právnej veci sa dokazovanie nevykonalo riadne a dostatočne. V predposlednom odseku na strane tri odôvodnenia rozsudku sa uvádza, že súčasťou poisťnej zmluvy sú všeobecné poisťné podmienky a osobitné zmluvné dojednania zo dňa 13.1.2008. Žalobca žiadne všeobecné poisťné podmienky ani osobitné zmluvné dojednania a ani iné dokumenty so žalovaným dňa 13.1.2008 neuzatvoril. Taktiež na strane 4 odôvodnenia v prvom odseku sa uvádza a poukazuje na osobitné zmluvné dojednania k poisťnej zmluve č. 4467000003, ktoré žalobca so žalovaným nikdy neuzatvoril. Zároveň aj v druhom odseku zhora na strane 4 je uvedená G. H. ako žalobkyňa v tomto konaní. Prvostupňový súd tak s najväčšou pravdepodobnosťou len opísal odôvodnenie napadnutého rozsudku a to aj ohľadom skutkového stavu z inej právnej veci. V konaní sa navyše porušilo aj ustanovenie § 129 ods. 1 O.s.p, keď niektoré žalovaným predložené dôkazy sa vôbec nevykonali. Týmito dôkazmi boli stanovisko Národnej banky Slovenska z 10.10.2012 a 22.11.2013 a dodatok č. 2 k všeobecným poisťným podmienkam. Žalovaný predložil žalobcovi návrh poisťnej zmluvy, spýtal sa na jeho požiadavky a podľa nich upravil aj parametre zmluvného vzťahu, dal mu možnosť na pripomienky ako aj otázky a žalobca tento návrh slobodne akceptoval. Rovnako žalovaný po uzatvorení poisťnej zmluvy predložil žalobcovi aj návrh na uzavretie rozhodcovskej doložky obsiahnutej v osobitných zmluvných dojednaniach, ktorá v prípade jej dojednania bližšie odkazovala na ustanovenia časti XV všeobecných poisťných podmienok. Žalobca rovnako tento návrh akceptoval. Ustanovenia časti XV všeobecných poisťných podmienok nie je možné vnímať v tomto prípade samostatne a bez existencie osobitných zmluvných dojednaní. Nie je možné ignorovať osobitné zmluvné

dojednaní a teda existenciu samostatne a osobitne podpísanej rozhodcovskej doložky mimo textu všeobecných poisťných podmienok. Text všeobecných poisťných podmienok aj osobitných zmluvných dojednaní je čitateľný aj pre bežného spotrebiteľa, text je zrozumiteľný. Právne predpisy, ktoré boli platné a účinné v čase uzatvorenia poisťnej zmluvy nestanovovali ani veľkosť písma ani množstvo textu, ktorých nedodržanie by znamenalo neplatnosť právneho úkonu. Zo znenia rozhodcovskej doložky obsiahnutej v osobitných zmluvných dojednaníach vôbec nevyplýva, že žalobca sa mal podrobiť výlučne rozhodcovskému konaniu. Nič také si zmluvné strany v rozhodcovskej doložke nedohodli. Rovnako dojednaná rozhodcovská doložka neodoberala žalobcovi možnosť brániť svoje práva pred všeobecným súdom. Slovenský právny poriadok dáva možnosť spotrebiteľovi, aby sa obrátil na všeobecný súd a to či už v rámci konania o zrušenie rozhodcovského rozsudku alebo aj priamo v zmysle ustanovenia § 106 O.s.p.. Žalobca osobitným podpisom vyjadril svoj súhlas s uzavretím rozhodcovskej doložky a svojím osobitným podpisom osobitných zmluvných dojednaní tento svoj súhlas prejavil v právne relevantnej forme. Platnosť a uzavretie poisťnej zmluvy nebola žiadnym spôsobom podmienená či previazaná s podpisom osobitných zmluvných dojednaní. Ešte pred podpisom samotnej poisťnej zmluvy žalobca bol presne v súlade so zákonom poučený o mimosúdnom spôsobe riešenia sporov. To preukazuje záznam o požiadavkách a potrebách klienta. Žalobca svojím podpisom potvrdil, že nechcel už nič vysvetliť, doplniť, ani dojednať, pričom je zrejmé, že na to mal vytvorené všetky predpoklady a možnosti. Taktiež bol plne v súlade s vtedy platnými právnymi predpismi poučený o mimosúdnom spôsobe riešenia sporov inštitútom rozhodcovského konania. Žiadny právny predpis nevyžaduje a nestanovuje rozsah poučenia či vysvetlenia rozhodcovskej doložky ako zmluvnej podmienky a súd takýto predpis ani neuviedol. Nie je možné porušiť povinnosť, ktorú právny predpis neukladá. Dodatkom č. 2 k všeobecným poisťným podmienkam bola žalobcovi daná možnosť odstúpiť od rozhodcovskej doložky bez toho, aby tým bol akokoľvek dotknutý zvyšok poisťného vzťahu. Dojednaná rozhodcovská doložka nenúti spotrebiteľa, aby riešil všetky spory alebo sporné nároky s dodávateľom výlučne v rozhodcovskom konaní. Rozhodcovská doložka obsahuje len dohodu zmluvných strán, že spory so zmluvy sa budú prednostne, resp. najprv riešiť v rozhodcovskom konaní, pričom v ničom nie sú upreté práva spotrebiteľa v prípade nespokojnosti so spôsobom tohto rozhodcovského konania, resp. so skutkovými a právnymi závermi rozhodcovského súdu pokračovať ďalej v riešení sporu na všeobecnom súde. Uvedené je plne v súlade s ustanovením bodu 1 písm. q/ Smernice Rady č. 93/13/EHS, podľa ktorého nekalou podmienkou je len taká podmienka, ktorej zmyslom alebo účinkom je neposkytnúť spotrebiteľovi právo alebo mu brániť v uplatňovaní práva podať žalobu alebo podať akýkoľvek iný opravný prostriedok, najmä vyžadovať od spotrebiteľa, aby riešil spory neupravené právnymi ustanoveniami výhradne arbitrážou, na ktorú sa nevzťahujú ustanovenia právnych predpisov, nevhodne obmedzovať prístup k dôkazom alebo ukladať mu povinnosť dôkazného bremena, ktoré by podľa práva, ktorým sa riadi zmluvný vzťah, malo spočívať na inej zmluvnej strane.

Pokiaľ ide o trovy konania o týchto sa malo rozhodnúť až po právoplatnosti vo veci samej, teda až v rozhodnutí, kde sa bude rozhodovať v merite veci a ktorým sa konanie končí. Okrem toho žalobca si uplatnil náhradu trov právneho zastúpenia aj za účasť na pojednávaní konanom dňa 26.6.2014 a táto náhrada mu aj priznaná bola. Uvedené pojednávanie bolo odročené práve a iba z dôvodu vopred neoznámenej a neospravedlnenej neúčasti žalobcu. V dôsledku tejto neúčasti žalobcu bolo pojednávanie jeho zavinením zmarené. Za toto pojednávanie mala byť priznaná náhrada trov konania žalovanému.

Žalobca navrhol rozsudok ako vecne správny potvrdiť.

Odvolací súd v zmysle zásad ustanovenia § 212 O. s. p. preskúmal napadnutý rozsudok spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo vec prejednal bez nariadenia pojednávania v súlade s ustanovením § 214 ods. 2 O. s. p. a zistil, že odvolanie žalovaného, s výnimkou odvolania smerujúceho proti výroku o trovách konania, nie je opodstatnené.

Vo veci, s výnimkou rozhodnutia o trovách konania, sa v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav a zo zistených skutočností bol vyvodený správny právny záver. Keďže ani v priebehu odvolacieho konania sa na týchto právnych a skutkových zisteniach nič nezmenilo, odvolací súd si osvojil náležité a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia prvostupňovým súdom, na ktoré v plnom rozsahu odkazuje.

Len na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia je potrebné poukázať na skutočnosť, podľa ktorej účastníci v roku 2008 uzatvorili poisťnú zmluvu, pričom jej súčasťou tvoria všeobecné poisťné podmienky. Právna úprava poisťných zmlúv je v Občianskom zákonníku obsiahnutá v 8. časti.

Podľa ustanovenia § 52 Občianskeho zákonníka v znení účinnom v čase uzatvorenia zmluvy sa za spotrebiteľskú zmluvu považovala každá zmluva bez ohľadu na právnu formu, ktorú uzatvára dodávateľ zo spotrebiteľom. Ustanovenia o spotrebiteľských zmluvách, ako aj všetky iné ustanovenia upravujúce právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ použijú sa vždy ak je to na prospech zmluvnej strany, ktorá je spotrebiteľom. Odlišné zmluvné dojednania alebo dohody, ktorých obsahom alebo účelom je obchádzanie tohto ustanovenia sú neplatné. Dodávateľ je osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy koná v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti. Spotrebiteľ je fyzická osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy nekoná v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti.

Základnou črtou spotrebiteľskej zmluvy podľa tohto ustanovenia je to, že je pre spotrebiteľa vopred pripravená a nie je vytvorený priestor na dojednanie obsahu zmluvy alebo jej zmeny. Zmluva uzatvorená so žalobcom túto charakteristiku spĺňa. Súčasťou zmluvy o úvere boli bez akýchkoľvek pochybností všeobecné poisťné podmienky, ktoré žalobca ovplyvniť nemohol, nakoľko boli pripravené už vopred pre veľký počet spotrebiteľov. Podľa dohodnutej rozhodcovskej doložky (časť XV Všeobecných poisťných podmienok) sa všetky spory mali riešiť výlučne v rozhodcovskom konaní pred rozhodcovským súdom. Takáto zmluvná podmienka v štandardnej formulárovej zmluve alebo vo všeobecných poisťných podmienkach inkorporovaných do takejto zmluvy, ktorá nebola spotrebiteľom individuálne dojednaná a ktorá vyžaduje od spotrebiteľa, aby spory s dodávateľom riešil výlučne v rozhodcovskom konaní predstavuje neprijateľnú zmluvnú podmienku.

Za právne bezvýznamné je potrebné označiť tvrdenie o individuálnom dojednaní rozhodcovskej doložky v osobitných zmluvných dojednaniach. V týchto osobitných zmluvných dojednaniach si účastníci len opätovne dohodli povinnosť v prípade akéhokoľvek sporu podrobiť sa rozhodcovskému konaniu už raz dohodnutému vo všeobecných poisťných podmienkach. Z osobitných zmluvných dojednaní nevyplýva, aby v prípade ich nepodpísania žalobcom mala stratiť platnosť tiež časť XV všeobecných poisťných podmienok týkajúca sa rozhodcovského konania. Preto bez ohľadu na to, či by žalobca osobitné zmluvné dojednania podpísal alebo nie jeho povinnosťou vyplývajúcou zo všeobecných poisťných podmienok bolo podrobiť sa rozhodcovskému konaniu. Takúto duplicitnú úpravu riešenia sporov vo všeobecných poisťných podmienkach a osobitných zmluvných dojednaniach nemožno označiť inak ako za zavádzajúcu a mätúcu.

V súvislosti s akoukoľvek rozhodcovskou zmluvou je potrebné dodať, že jej cieľom je dosiahnuť prejednanie prípadného sporu rozhodcom ako súkromnou osobou, na ktorého zmluvné strany delegovali takúto právomoc. Častokrát sa rozhodcovská zmluva vyjadrí len v podobe rozhodcovskej doložky, ktorá splyva s ostatnými podmienkami v štandardnej zmluve. V porovnaní s ostatnými zmluvnými podmienkami je predsa len význam rozhodcovskej doložky osobitný, pretože pri vzniku sporu súkromná osoba rozhodne o právach a právom chránených záujmoch s cieľom dosiahnuť nový kvalifikovaný záväzok z pôvodnej zmluvy. Keďže sa tak stane v súkromnom právnom procese požiadavka na rešpektovanie princípov súkromného práva rozhodcom vrátane princípu dobrých mravov je plne opodstatnená. Ak rozhodcovská zmluva nebola osobitne spotrebiteľom vyjednaná alebo vyplýva zo štandardnej zmluvy a teda so vzťahu fakticky nerovnovážneho obavy, že slabšia strana si svoj osud v závažnej veci akou je prípadný neskorší rozhodcovský proces nedokáže náležite naplánovať sú plne na mieste.

Rozhodcovskú doložku v predmetnej veci si žalobca osobitne nevyjednal, nakoľko táto splyvala s ostatnými štandardnými podmienkami. Mohol len zmluvu ako celok odmietnuť alebo sa podrobiť všeobecným obchodným podmienkam a teda aj rozhodcovskému konaniu vyvolanému dodávateľom.

Občiansky zákonník účinný od 1.1.2008 za neprijateľnú podmienku v ustanovení § 53 ods. 4 písm. r/ považuje aj dojednanie vyžadujúce v rámci dojednanej rozhodcovskej doložky od spotrebiteľa, aby spory s dodávateľom riešil výlučne v rozhodcovskom konaní. Občiansky zákonník s takouto neprijateľnou podmienkou spôsobujúcou značnú nerovnováhu v právach a v povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa v ustanovení § 53 spája sankciu neplatnosti.

Keďže ust. § 53 Občianskeho zákonníka nikdy nebolo zaradené medzi prípady relatívnej neplatnosti (§ 40a Občianskeho zákonníka), išlo o neplatnosť absolútnu pôsobiacu bez ďalšieho priamo zo zákona, na

ktorú musel súd prihliadať z úradnej povinnosti. Ak teda dojednaná podmienka ukladajúca spotrebiteľovi podrobiť sa rozhodcovskému konaniu vyvolanému dodávateľom je pre jej neprijateľnosť neplatná v rozhodcovskom konaní uplatnený nárok rozhodcovským súdom vôbec nemal byť prejednávaný a rozhodnutý. Rozhodcovský súd môže totiž vec v rozhodcovskom konaní prejednať len vtedy, ak medzi zmluvnými stranami bola v súlade s ust. § 3 zákona č. 244/2002 Z. z. v znení neskorších predpisov uzatvorená platná rozhodcovská zmluva o tom, že všetky alebo niektoré spory, ktoré medzi nimi vznikli alebo vzniknú v určenom zmluvnom alebo v inom právnom vzťahu sa rozhodnú v rozhodcovskom konaní. Bez takejto platnej zmluvy majúcej buď formu osobitnej zmluvy alebo formu rozhodcovskej doložky k zmluve (§ 4 ods. 1 zákona č. 244/2002 Z. z. v znení neskorších predpisov) rozhodcovskému súdu chýba základný predpoklad pre rozhodnutie sporu v rozhodcovskom konaní.

Rozhodcovská zmluva uzatvorená so spotrebiteľom, ak má byť právom akceptovateľná ako prejav zmluvnej autonómie musí byť výsledkom slobodnej vôle oboch zmluvných strán. Slobodná vôľa vyžaduje informácie o tom, čo tá ktorá voľba konkrétne znamená. Z uzatvorenej rozhodcovskej zmluvy žiadne informácie o rozdieloch medzi riešením sporu pred rozhodcovským súdom a všeobecným súdom nevyplývajú. Žalovaný sa svojej zodpovednosti za uzatvorenie neprijateľnej zmluvnej podmienky nemohol zbaviť ani poukazom na princíp „ignorantia iuris non excusat“ (neznalosť zákona neospravedlňuje) uplatnením jeho dôsledkov v neprospech žalobcu. Kým rešpektovanie tohto princípu v spotrebiteľských právnych vzťahoch zo strany dodávateľa treba vyžadovať v najvyššej možnej miere jeho uplatnenie v neprospech spotrebiteľa bude prichádzať do úvahy len výnimočne, ak to budú odôvodňovať konkrétne okolnosti prípadu. Aj v prípade tohto princípu totiž platí, že v konkrétnych súvislostiach ustupuje na strane spotrebiteľa dôležitejšiemu princípu, ktorým je princíp ochrany spotrebiteľa. Vychádzajúc z povahy spotrebiteľských právnych vzťahov, reality praktického života a teda aj zdravému rozumu odporuje požiadavka na podrobné znalosti právnych predpisov zo strany spotrebiteľa. Preto neinformovanosť spotrebiteľa, resp. jeho nedostatočná informovanosť v tejto oblasti mu nemôže byť na ujmu. Žalovaný ničím právne významným nepreukázal, aby žalobcovi poskytol jasné a zrozumiteľné informácie o tom, čo znamená výlučné riešenie sporov v rozhodcovskom konaní.

Za dôkaz opaku sa nedá označiť ani žalovaným uvádzaný záznam o požiadavkách a potrebách klienta spísaný pri uzatváraní zmluvy. V tomto listinnom dôkaze sa nachádza iba zmienka o možnosti využitia inštitútu rozhodcovského konania bez akéhokoľvek objasnenia rozdielov medzi rozhodcovských a súdnym konaním. K okolnostiam uzatvárania zmluvy sa vyjadroval žalobca na pojednávaní konanom dňa 30.10.2014, ako aj sprostredkovateľ poistenia Q. S., pričom o pravdivosti ich vyjadrení nemá dôvod pochybovať ani odvolací súd. Z ďalších listinných dôkazov predložených samotným žalovaným a to zo záznamu o požiadavkách a potrebách klienta, všeobecných poistných podmienok a osobitných zmluvných dojednaní nevyplýva, aby zo strany sprostredkovateľa poistenia bolo poskytnuté riadne vysvetlenie dôsledkov uzatvorenia rozhodcovskej doložky. Vykonané dokazovanie odôvodňuje urobiť záver, podľa ktorého žalobcovi neboli poskytnuté žiadne informácie o dôsledkoch výlučného riešenia sporov v rozhodcovskom konaní v zmysle uzatvorenej rozhodcovskej doložky. Nevykonanie dokazovania niektorými žalovaným predloženými listinami (stanovisko Národnej banky Slovenska z 10.10.2012 a 22.11.2013 a dodatok č. 2 k všeobecným poistným podmienkam) nie je samo o sebe dôvodom umožňujúcim zrušenie rozsudku. Platí totiž ustanovenie § 212 ods. 3 O.s.p., podľa ktorého na vady konania pred súdom prvého stupňa prihliada odvolací súd len ak mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Vo vzťahu k dodatočnej možnosti danej žalobcovi odstúpiť od rozhodcovskej doložky v zmysle dodatku č. 2 k všeobecným poistným podmienkam je potrebné dodať, že odstúpiť možno len od platne uzatvorenej zmluvy. Ak je zmluva absolútne neplatná, odstúpenie od zmluvy neprichádza do úvahy. Čo sa týka nedostatkov odôvodnenia rozsudku týkajúcich sa nesprávne uvedených dátumov uzatvorenia všeobecných poistných podmienok a osobitných zmluvných dojednaní, nesprávneho čísla poistnej zmluvy a nesprávneho označenia žalobcu išlo o zrejme nesprávnosti neovplyvňujúce správnosť rozhodnutia, pričom z ostatných častí odôvodnenia rozsudku je zřejmé, kto je účastníkom konania, kedy boli príslušné dokumenty podpísané a aké je číslo poistnej zmluvy. Takéto chyby v písaní sú dôvodom na opravu rozsudku podľa ustanovenia § 164 O.s.p. a nie dôvodom pre jeho zrušenie. Ohľadne tvrdenia o povinnosti žalobcu zaplatiť súdny poplatok zo žaloby je potrebné zdôrazniť, že ustanovenie § 4 ods. 2 písm. za/ zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov priznáva spotrebiteľovi domáhajúcemu sa ochrany svojho práva podľa osobitného predpisu oslobodenie od poplatku. Z poznámky 4aa k § 4 ods. 2 písm. za/ zákona č. 71/1992 Zb. v znení neskorších predpisov je zřejmé, že táto uvádza len príkladný nie taxatívny výpočet možných právnych predpisov, na základe ktorých spotrebiteľ môže uplatniť svoje právo

na súde bez toho, aby bol povinný zaplatiť súdny poplatok. Príkladom je uvedený zákon č. 250/2007 Z. z. čo ale neznamená, že spotrebiteľ sa svojho práva na súde nemôže domáhať aj na základe iných právnych predpisov. V prejednávanej veci predmetom konania je zrušenie rozhodcovského rozsudku z dôvodu neplatného dojednania rozhodcovskej doložky v poisťnej zmluve. Poisťná zmluva je upravená v ustanovení § 788 a nasl. Občianskeho zákonníka a svojím charakterom ide o typicky spotrebiteľskú zmluvu. Za takejto situácie žalobca je od platenia súdneho poplatku oslobodený podľa ustanovenia § 4 ods. 2 písm. za/ zákona č. 71/1992 Zb.

Nedôvodným je i poukaz žalovaného na nedostatok žaloby žalobcu spočívajúci v neuvedení konkrétneho dôvodu, pre ktorý žiada zrušiť rozhodcovský rozsudok. Zo žiadneho ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku nevyplýva pre žalobcu povinnosť podať právnu charakteristiku uplatneného nároku. Má len povinnosť vyplývajúcu z ustanovenia § 79 ods. 1 O.s.p. pravdivo opísať rozhodujúce skutočnosti, z ktorých takýto návrh vyplýva. Zo žaloby jednoznačne vyplýva, že žalobca v tomto svojom podaní spochybňuje platnosť rozhodcovskej doložky, čo je dôvod pre zrušenie rozhodcovského rozsudku opierajúci sa o ustanovenie § 40 ods. 1 písm. c/ zákona č. 244/2002 Z. z. v znení neskorších predpisov. Súd prvého stupňa platnosť dojednania o rozhodcovskej doložke preskúmal a zistil, že rozhodcovská doložka nebola platne uzatvorená. Zákonným dôsledkom takéhoto zistenia je zrušenie rozhodcovského rozsudku z dôvodu uvedeného v ustanovení § 40 ods. 1 písm. c/ zákona č. 244/2002 Z. z. v znení neskorších predpisov, podľa ktorého účastník rozhodcovského konania sa môže žalobou podanou na príslušnom súde domáhať zrušenia tuzemského rozhodcovského rozsudku, len ak jeden z účastníkov rozhodcovského konania popiera platnosť rozhodcovskej zmluvy. Úspešným popretím platnosti rozhodcovskej zmluvy dochádza k pokračovaniu v konaní vo veci v rozsahu uvedenom v žalobe alebo v rozsahu uvedenom vo vzájomnej žalobe, čo vyplýva z ustanovenia § 43 ods. 1 zákona č. 244/2002 Z. z. v znení neskorších predpisov. O takejto povinnosti priamo vyplývajúcej z právneho predpisu nie je potrebné rozhodovať osobitným výrokom.

Rovnako prejednaním veci v neprítomnosti žalobcu a jeho právneho zástupcu na pojednávaní konanom dňa 30.10.2014 o 13:00 hod. nedošlo k odňatiu možnosti konať pred súdom. Právny zástupca žalovaného podaním zo dňa 14.10.2014 (č. I. 127 - 128 spisu) síce ospravedlnil svoju neúčasť na pojednávaní a požiadal o jeho odročenie z dôvodu kolízie s inými pojednávaniami, avšak táto okolnosť neodôvodňovala pojednávanie odročiť. Podľa tvrdení uvádzaných JUDr. M. C. v podaní zo dňa 14.10.2014 sa tento advokát mal zúčastniť pojednávaní v právnych veciach vedených pred Okresným súdom Košice 1 pod sp. zn. 23C15/2008 o 9:00 hod., pod sp. zn. 41P78/2012 o 12:15 hod. a pod sp. zn. 41C287/2013 o 13:00 hod. a v právnych veciach vedených pred Okresným súdom Spišská Nová Ves pod sp. zn. 9C197/2013 o 10:00 hod., pod sp. zn. 2C206/2013 o 13:00 hod. a pod sp. zn. 2C202/2013 o 14:00 hod. Podľa zistení odvolacieho súdu sa JUDr. M. C. zúčastnil iba jedného pojednávania vedeného pred Okresným súdom Košice 1 vo veci 23C15/2008 dňa 30.10.2014, ktoré sa začalo o 9:00 hod. a skončilo o 9:30 hod. Vo veciach 41P78/2012 a 41C287/2013 sa pojednávaní zúčastnila namiesto JUDr. M. C. Mgr. B. N. na základe substitučnej plnej moci. Pojednávaní vo veci 9C197/2013 Okresného súdu Spišská Nová Ves sa nezúčastnil nikto. Vo veciach 2C202/2013 a 2C206/2013 Okresného súdu Spišská Nová Ves sa pojednávaní ako substituent JUDr. M. C. zúčastnil Mgr. N.. JUDr. M. C. teda nič nebránilo po skončení pojednávania vo veci 23C15/2008 Okresného súdu Košice 1 o 9:30 hod. zúčastniť sa pojednávania nariadeného na deň 30.10.2014 o 13:00 hod.. Súd prvého stupňa tak mohol v súlade s ustanovením § 101 ods. 2 O.s.p. pokračovať v konaní a vec prejednať v neprítomnosti žalovaného resp. jeho právneho zástupcu.

Odvolací súd preto postupom vyplývajúcim z ustanovenia § 219 ods. 1 a ods. 2 O.s.p. rozsudok s výnimkou výroku o trovách konania ako vecne správny potvrdil.

Zároveň zmenil rozsudok vo výroku o trovách konania tak, že žalobcovi priznal náhradu trov prvostupňového konania pozostávajúcu z trov právneho zastúpenia vo výške 251,68 Eur a na jej zaplatenie zaviazal žalovaného a žalovanému priznal náhradu trov prvostupňového konania pozostávajúcu z trov právneho zastúpenia vo výške 84,34 Eur a na jej zaplatenie zaviazal žalobcu.

Trovy prvostupňového konania priznané žalobcovi ako úspešnému účastníkovi podľa ustanovenia § 142 ods. 1 O.s.p. pozostávajú z odmeny právneho zástupcu žalobcu za 3 úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia dňa 4.2.2014, spísanie vyjadrenia zo dňa 24.6.2014 a účasť na pojednávaní konanom dňa 30.10.2014) vo výške po 61,87 Eur za úkon (§ 11 ods. 1 písm. a/ vyhl. č. 655/2004 Z. z.

v znení neskorších predpisov), z režijného paušálu za 3 úkony vykonané v roku 2014 vo výške po 8,04 Eur za úkon a zo sumy 41,95 Eur tvoriacej 20% DPH.

Náhradu trov prvostupňového konania bolo potrebné priznať žalovanému a to v súvislosti z účasťou jeho právneho zástupcu na pojednávaní konanom dňa 26.6.2014 podľa ustanovenia § 147 O.s.p.. Toto ustanovenie umožňuje účastníkovi uložiť aby uhradil trovy konania, ktoré by inak neboli vznikli ak ich spôsobil svojim zavinením alebo ak tieto trovy vznikli náhodou, ktorá sa mu prihodila. Žalobca sa bez ospravedlnenia nezúčastnil pojednávania nariadeného na deň 26.6.2014 pričom jeho neúčasť bola nevyhnutná. Za takejto situácie mu vznikla povinnosť nahradiť žalovanému trovy právneho zastúpenia v sume 84,34 Eur pozostávajúcej z odmeny právneho zástupcu žalovaného za jeden úkon právnej služby (účasť na pojednávaní dňa 26.6.2014 odročenom bez prejednaní veci) vo výške 15,47 Eur, z režijného paušálu za úkon vykonaný v roku 2014 vo výške 8,04 Eur, z cestovného v sume 19,97 Eur, z náhrady za stratu času v sume 26,80 Eur a zo sumy 14,06 Eur tvoriacej 20% DPH.

O trovách odvolacieho konania rozhodol v súlade s ustanovením § 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s ustanovením § 142 ods. 1 O.s.p. a vo veci samej úspešnému žalobcovi priznal náhradu trov konania vo výške 87,50 Eur. Tieto trovy pozostávajú z odmeny právneho zástupcu žalobcu za spísanie vyjadrenia k odvolaniu zo dňa 10.2.2015 vo výške 64,53 Eur, z režijného paušálu za úkon vykonaný v roku 2015 vo výške 8,39 Eur a zo sumy 14,58 Eur tvoriacej 20 % DPH.

Konanie o žalobe na zrušenie rozhodcovského rozsudku je osobitným konaním odlišným od konania vo veci samej. Preto bez ohľadu na výsledok konania vo veci samej je potrebné rozhodnúť i o trovách konania vzniknutých účastníkom v súvislosti s konaním o žalobe na zrušenie rozhodcovského rozsudku.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.